

# Poslanici i pripravnici moraju mnogo bolje

- prvih šest mjeseci 28. saziva Skupštine kroz aktivnosti u plenumu i službena putovanja -

Podgorica, 2024.



# Poslanici i pripravnici moraju mnogo bolje

- prvih šest mjeseci 28. saziva Skupštine kroz aktivnosti u plenumu i službena putovanja -

## Izdavač:

Centar za građansko obrazovanje (CGO)

## Urednica:

Daliborka Uljarević

## Autor:

Nikola Mirković

## Dizajn i produkcija:

Centar za građansko obrazovanje (CGO)



Norway



Publikacija "Poslanici i pripravnici moraju mnogo bolje - prvih šest mjeseci 28. saziva Skupštine kroz aktivnosti u plenumu i službena putovanja", izrađena je uz podršku Core grant regionalnog projekta SMART Balkan – Civilno društvo za povezan Zapadni Balkan, koji sprovodi Centar za promociju civilnog društva (CPCD), Centar za istraživanja i javne politike (CRPM) i Institut za demokratiju i medijaciju (IDM) a finansijski podržava Ministarstvo vanjskih poslova Kraljevine Norveške.

Sadržaj publikacije je isključiva odgovornost Centra za građansko obrazovanje (CGO) i ne odražava nužno stavove CPCD, CRPM, IDM i Ministarstva vanjskih poslova Kraljevine Norveške.

# Poslanici i pripravnici moraju mnogo bolje

- prvih šest mjeseci 28. saziva Skupštine kroz aktivnosti u plenumu i službena putovanja -

# Sadržaj

01

**Neiskustvo u zraku**  
str. 5

02

**Aktivnost poslanika/ca  
u plenumu**  
str. 6

03

**Službena putovanja poslanika  
28. saziva Skupštine Crne Gore**  
str. 12

04

**Štedljivi Mandić**  
str. 16

# Neiskustvo u zraku

Na parlamentarnim izborima održanim 11. juna 2023. godine učestvovalo je 15 izbornih listi, od čega je devet listi osvojilo određeni broj od ukupno 81 mandata u Skupštini Crne Gore.

Preciznije, *Pokret Evropa sad (PES)* osvojio je 24 mandata, koalicija *ZAJEDNO! Za budućnost koja ti pripada - Danijel Živković (DPS, SD, DUA, LP) - 21*, koalicija *Za budućnost Crne Gore (Nova srpska demokratija, DNP i Radnička partija) - 13*, *Aleksa i Dritan - Hrabro se broji (Demokrate i URA) - 11*, dok je šest mandata pripalo *Bošnjačkoj stranci*, po dva *Albanskom forumu i Socijalističkoj narodnoj partiji (SNP)*, i po jedan *Albanskoj alijansi i Hrvatskoj građanskoj inicijativi (HGI)*.

Posljednji parlamentarni izbori donijeli su i svojevrstu smjenu generacija, na što su dominantno uticale dvije liste koje su izašle sa najviše osvojenih mandata. Tako je PES, kao novi parlamentarni politički subjekt, ušao sa inicijalno 24 poslanika/ce od kojih su gotovo svi (izuzev poslanika Ujedinjene Crne Gore koji je preko njihove liste dobio poslanički mandat), praktično, imali skupštinsku premijeru. Na drugoj strani, lista koju je predvodila Demokratska partija socijalista (DPS) značajno je podmladila i diversifikovala svoj tim, a što je izraz imalo u preko 40% novih poslanika/ca. Takođe, nova lica se identifikuju, iako u manjim procentima, i u drugim poslaničkim klubovima.

Najmlađe poslanice su Bojana Pićan iz koalicije ZBCG, preciznije Nove srpske demokratije (NSD), i Sonja Milatović iz DPS-a, sa po 25 odnosno 26 godina.

Postojeći parlamentarni saziv donio je ne samo nova lica, nego i manjak iskustva poslanika/ca što se osjeća i u načinu funkcionisanja Skupštine Crne Gore. Naime, ne mali broj poslanika/ca, pored nedostatka staža u parlamentarnom radu, dolazi i bez ikakvog radnog staža ili sa ograničenim iskustvom.

# Aktivnost poslanika/ca u plenumu

Kada je u pitanju aktivnost poslanika/ca 28. saziva Skupštine u plenumu, prvih pola godine je obilježila dominacija iskusnijih, dok se stiče utisak da je nove snage „pojela” trema.



Čak pet poslanika/ca nije uzelo riječ niti jednom. U pitanju su Uglješa Urošević, Seid Hadžić, Gordan Stojović i Nađa Laković iz PES-a i Artan Čobi iz Albanske alternative, uz napomenu da je troje od ovih pet poslanika/ca mandat započelo sredinom novembra 2023. godine, odnosno 16. novembra 2023. godine im je DIK potvrdio mandate, kada su zamijenili partijske saborce koji su otišli u Vladu. Ovo se odnosi na Stojovića, Laković i Čobija, a Uroševiću i Hadžiću, dakle, od početka saziva 27. jula 2023. godine, građani i građanke koji su pratili plenum nisu mogli čuti glas.

Iako su proporcije u broju poslanika/ca i vremenu izlaganja jasne, nije dobra poruka od nove i najbrojnije parlamentarne grupacije da ima ovoliki broj poslanika/ca koji su se opredijelili da čute iako su birani da riječju unaprijeđuju situaciju. Dodatno, riječ je o novima licima, koje bi javnost trebalo tek da upozna na ovoj funkciji, a i oni kroz svoj rad treba da pokažu zašto su zavrijedili poziciju na listi.







Naravno, ovo nije izolovan fenomen, CGO ga je registrovao i u prethodnom sazivu, tada kod profilisanih poslanika DPS-a. No, za očekivati je da nove partije mijenjaju loše prakse, uključujući i ovu neaktivnost.

Lista 10 najneaktivnijih poslanika u plenumu 28. saziva Skupštine Crne Gore, u ovoj publikaciji, obuhvata period od prvih šest mjeseci rada Skupštine, tj. od konstitutivne sjednice 27. jula 2023. do 01. februara 2024. godine, kada je održano 12 sjednica - devet redovnog zasijedanja i tri vanrednog - ne računajući konstitutivnu sjednicu.

Uz dužinu trajanja izlaganja u plenumu prikazana je i zarada poslanika za februar 2024. godine<sup>1</sup>.

	Poslanik/ca	Partija / poslanički klub	Trajanje izlaganja	Broj izlaganja	Zarada u EUR
1	 <b>Seid Hadžić</b>	PES	00:00:00	0	1,594.01
	 <b>Uglješa Urošević</b>	PES	00:00:00	0	702.65 (razlika u zaradi)
	 <b>Gordan Stojović</b>	PES	00:00:00	0	1,695.95

<sup>1</sup> Statistički podaci su preuzeti iz konferencijskog sistema (na osnovu aktivnog mikrofona) Plenarne (Velike) sale Skupštine Crne Gore, a mjesečne zarade se odnose na februar 2024. godine, uz napomenu da se kod poslanika koju ovu funkciju ne obavljaju profesionalno isplaćuje razlika u zaradi.

	Poslanik/ca	Partija / poslanički klub	Trajanje izlaganja	Broj izlaganja	Zarada u EUR
	 <b>Nađa Laković</b>	PES	00:00:00	0	1,653.76
	 <b>Artan Čobi</b>	Albanski forum	00:00:00	0	3,105.71
2	 <b>Vladimir Bakrač</b>	PES	0:01:31	1	203.56 (razlika u zaradi)
3	 <b>Boris Pejović</b>	PES	0:01:32	2	2,171.79
4	 <b>Dragana Vučević</b>	PES	0:04:12	1	162.95 (razlika u zaradi)
5	 <b>Vaso Obradović</b>	ZBCG - Nova srpska demokratija	0:07:29	3	1,776.80




6		<b>Vladimir Dobričanić</b>	Poseban klub poslanika	0:08:38	4	272.91 (razlika u zaradi)
7		<b>Maja Vučelić</b>	SNP – CIVIS	0:09:36	4	1,801.06
8		<b>Bojana Pićan</b>	ZBCG - Nova srpska demokratija	0:09:52	1	1,579.94
9		<b>Dane Marković</b>	PES	0:11:12	5	1,685.40
10		<b>Admir Adrović</b>	Bošnjačka stranka	0:12:00	4	1,674.86

Tabela: najneaktivniji poslanici/e u plenumu i njihove mjesečne zarade

Poslije pet poslanika/ca koji su prećutali u plenumu pola godine, sljedeći po pasivnosti je Vladimir Bakrač iz PES-a, a nakon kojeg je interesantno, za svega samo sekundu manje, Boris Pejović, poslanik PES-a i potpredsjednik Skupštine Crne Gore, kod kojeg se očitava i najveća nesrazmjera u zaradi i aktivnosti u plenumu. U svega dva zabilježena izlaganja, od čega je jedno obraćanje od 27 sekundi na konstitutivnoj sjednici, ukupno je govorio minut i trideset dvije sekunde, dok je njegova februarska zarada iznosila 2, 171.79 €. Na listi najneaktivnijih ubjedljivo dominiraju poslanici/e parlamentarne većine, primarno PES-a, a zatim i NSD-a.

Na drugoj strani, među najaktivnijim poslanicima/ama ističu se oni iz opozicije - Andrija Nikolić, Ivan Vuković, Jevto Eraković i Danijel Živković iz DPS-a, zatim poslanički klub URA sa Dritanom Abazovićem, Milošem Konatarom i Filipom Adžićem, ali i Ervin Ibrahimović iz BS-a, dok poziciju parlamentarne većine, u ovom okviru, drže poslanici Milan Knežević i Vladislav Bojović iz ZBCG-DNP.

	Poslanik/ca	Poslanički klub	Trajanje izlaganja	Broj izlaganja	Zarada u EUR
1	 <b>Andrija Nikolić</b>	DPS	4:22:36	79	2,219.15
2	 <b>Dritan Abazović</b>	URA	4:04:41	67	1,695.95
3	 <b>Miloš Konatar</b>	URA	3:04:02	53	2,229.68
4	 <b>Milan Knežević</b>	DNP / ZBCG - DNP	2:54:40	47	2,229.68
5	 <b>Ivan Vuković</b>	DPS	2:49:51	51	316.80

6		<b>Jevto Eraković</b>	DPS	2:24:05	32	1,762.73
7		<b>Danijel Živković</b>	DPS	2:14:10	34	1,653.76
8		<b>Vladislav Bojović</b>	DNP / ZBCG - DNP	2:00:37	21	1,706.49
9		<b>Filip Adžić</b>	URA	1:59:06	32	1,601.03
10		<b>Ervin Ibrahimović</b>	BS	1:57:27	23	1,790.86

Tabela: najaktivniji poslanici/e u plenumu i njihove mjesečne zarade

U prvih šest mjeseci rada 28. saziva Skupštine, najaktivniji među poslanicima/cama u plenumu bio je Andrija Nikolić, predsjednik poslaničkog kluba DPS-a, koji je govorio preko četiri sata i 20 minuta u čak 79 izlaganja. Slijedi poslanik Dritan Abazović sa, takođe, više od četiri sata aktivnog mikrofona kroz 67 izlaganja.

# Službena putovanja poslanika 28. saziva Skupštine Crne Gore

Tokom prvih šest mjeseci, tri veća događaja dala su pečat službenim putovanjima poslanika/ca. Radi se o posjeti evropskim institucijama u Briselu, zatim učešću na zasjedanju Parlamentarne skupštine Savjeta Evrope u Strazburu, kao i na Molitvenom doručku u Vašingtonu.

Obračunski period tokom 2023. godine, odnosno od 27. jula do 31. decembra 2023. godine, upućuje na to da su poslanici/e putovali isključivo u inostranstvo, jer nema zabilježenih lokalnih putovanja. U tih pet mjeseci, na službena putovanja poslanika/ca (dnevnice, troškove puta i smještaja), utrošeno je 10, 263.94 €.

Najveći dio odnosi se na posjetu evropskim institucijama u Briselu, u kojoj je učestovalo 12 poslanika/ca iz 12 poslaničkih klubova. Troškovi puta i dnevnica iznosili su po 608.00 € za svakog pojedinačno, odnosno 7, 296 €, dok su troškovi smještaja bili plaćeni od strane organizatora.

Tokom 2023. godine, tu su i putovanja predsjednika Skupštine, Andrije Mandića, u Tursku i Mađarsku (više detalja u posebnom dijelu), za koja je bila delegirana i poslanica ZBCG-NSD Simonida Kordić. Poslanici Ervin Ibrahimović i Damir Gutić iz BS prisustvovali su svečanoj akademiji povodom 20. novembra - Dana sandžaka i 25. novembra - Dana BiH u Hanoveru, u Njemačkoj. Poslanik DPS-a Abaz Dizdarević putovao je u Moldaviju povodom učešća na konferenciji o ulozi odbora za evropske integracije.

Drugi period obračuna odnosi se na 2024. godinu, do 01. februara 2024. godine, faktički samo za mjesec januar, a gdje se već bilježi ogroman rast ovih troškova. Naime, dok je za prvih pet mjeseci rada Skupštine, tokom 2023. godine, trošak po ovom osnovu bio nešto više od 10, 000 €, samo za prvi mjesec 2024. godine utrošeno je preko 30, 000 €, tj. trostruko više za pet puta manji period.

Učešće šest poslanika/ca na januarskom Molitvenom doručku u Vašingtonu građane i građanke Crne Gore koštalo je skoro 15, 000 €. Radi se o putnim troškovima za Maju Vukićević (ZBCG-DNP), Miodraga Lakovića (PES), Anu Novaković Đurović (URA), Andriju Nikolića (DPS), Ervina Ibrahimovića (BS), i Danijela Živkovića (DPS).

Poslanik/ca	Dnevnice	Avio karta	Smještaj	Prevoz	Ukupno
<b>Maja Vukićević</b>	674.10 €	895.84 €	1,252.50 €	52.05 €	<b>2,874.49 €</b>
<b>Miodrag Laković</b>	674.10 €	795.84 €	1,252.50 €		<b>2,722.44 €</b>
<b>Ana Novaković Đurović</b>	505.58 €	1,201.54 €	860.00 €		<b>2,567.12 €</b>
<b>Andrija Nikolić</b>	505.57 €	667.65 €	825.00 €	269.29 €	<b>2,267.51 €</b>
<b>Ervin Ibrahimović</b>	786.45 €	830.00 €	559.00 €		<b>2,175.45 €</b>
<b>Danijel Živković</b>	505.57 €	667.65 €	825.00 €		<b>1,998.22 €</b>
<b>UKUPNO</b>	<b>3,651.37€</b>	<b>5,058.52 €</b>	<b>5,574 €</b>	<b>321.34 €</b>	<b>14,605.23 €</b>

Pojedinačni troškovi poslanika/ca za putovanje na Molitveni doručak u Vašingtonu

Takođe, učešće pet poslanika/ca na januarskom zasijedanju Parlamentarne skupštine Savjeta Evrope u Strazburu koštalo je građane i građanke skoro 8, 000 €. Delegaciju Skupštine Crne Gore činili su: Miloš Konatar (URA), Nikola Camaj (AF), Nađa Laković (PES), Maja Vukićević (ZBCG-DNP) i Boris Mugoša (SD).

Poslanik/ca	Dnevnice	Avio karta	Smještaj	Prevoz	Ukupno
<b>Miloš Konatar</b>	471.63 €	470.77 €	700.00 €	94.29 €	<b>1,736.69 €</b>
<b>Nikola Camaj</b>	471.63 €	470.77 €	700.00 €		<b>1,642.40 €</b>
<b>Nađa Laković</b>	471.63 €	470.77 €	700.00 €		<b>1,642.40 €</b>
<b>Maja Vukićević</b>	385.88 €	380.77 €	571.00 €	56.40 €	<b>1,394.05 €</b>
<b>Boris Mugoša</b>	385.88 €	380.77 €	560.00 €	11.00 €	<b>1,337.65 €</b>
<b>UKUPNO</b>	<b>2,186.65 €</b>	<b>2,173.85 €</b>	<b>3,231.00 €</b>	<b>161.69 €</b>	<b>7,753.19 €</b>

Pojedinačni troškovi poslanika/ca za putovanje na zasijedanje Parlamentarne skupštine Savjeta Evrope u Strazburu

Poslanica iz poslaničkog kluba ZBCG-DNP, Maja Vukićević, jedina je putovala na oba događaja u januaru, pa je tako od 21. do 25. januara bila u Strazburu, a od 28. januara do 04. februara u Vašingtonu. Za ta dva puta, Vukićević je u dnevnicama isplaćeno 1, 059.98 €, a ukupni troškovi oba njena putovanja iznosili su 4, 268.54 €, i ona je poslanica sa najviše utrošenih sredstava na službena putovanja u 28. sazivu u prvih šest mjeseci mandata. Podsjećanja radi, Vukićević je bila među najfrekventnijim poslanicima-putnicima i u prethodnom sazivu, sa gotovo 20, 000 € troškova tokom službenih putovanja.

Godina	Dnevnice	Avio karte	Smještaj	Prevoz u inostranstvu	Gorivo	Osiguranje i vize	UKUPNO
2023.	1,780.03 €	7,904.52 €	569.00 €	/	/	10.29 €	<b>10,263.84 €</b>
2024.	7,357.39 €	10,995.48 €	12,170.51 €	483.03 €	58.73 €	/	<b>31,065.14 €</b>
<b>UKUPNO</b>	<b>9,137.42 €</b>	<b>18,900 €</b>	<b>12,739.51 €</b>	<b>483.03 €</b>	<b>58.73 €</b>	<b>10.29 €</b>	<b>41,298.98 €</b>

#### Pregled službenih putovanja poslanika 28. saziva Skupštine Crne Gore

Sumarno, za pola godine rada 28. saziva Skupštine Crne Gore službena putovanja poslanika/ca koštala su 41.298.98 €. U taj iznos ulaze troškovi dnevnica, avio karata, smještaja, prevoza, goriva i osiguranja i viza, ali ne i plaćeni troškovi od strane organizatora.

04

# Štedljivi Mandić

Predsjednik Skupštine Andrija Mandić je predsjedavajući sjednicama govorio 8 sati 16 minuta i 13 sekundi. Osim predsjedavanja, imao je još 14 izlaganja u kojima je govorio 58 minuta i 19 sekundi. Imajući u vidu njegovu poziciju koja mu daje i proceduralno značajno više mogućnosti da govori, ovo nije obračunato u ukupni presjek sa najaktivnijim poslanicima/cama.

Feburarska zarada predsjednika Skupštine iznosila je 2,693.83 €.

Mandić je, tokom prvih pola godine, putovao dva puta, u Ankaru (Turska) i Budimpeštu (Mađarska). U Ankari je Mandić bio u zvaničnoj posjeti Republici Turskoj, uz prateće učešće na Svjetskom TRT forumu 2023. i VII istanbulskom samitu, dok je u Budimpešti učestvovao na XI sastanku predsjednika parlamenata Jugoistočne Evrope.

Za put u Tursku predsjednik Skupštine je koristio Vladin avion, dok su troškovi puta u Mađarsku iznosili 199.26 €, troškovi smještaja bili su plaćeni od strane organizatora, a Mandić se u oba slučaja odrekao dnevnica.

Na ista putovanja bila je delegirana i Mandićeva partijska koleginica, poslanica Simonida Kordić, koja se nije odrekla dnevnica za Ankaru, a od puta u Budimpeštu je odustala. Ipak, kako u podacima dobijenim od službe Skupštine stoji troškovi avio karte i smještaja za taj put su ostali, što nije odgovoran pristup skupštinskim resursima.



Na upit o troškovima službene kartice predsjednika Skupštine, CGO je dobio odgovor od Skupštine da Mandić istu ne posjeduje.

Uzimajući navedeno u obzir, može se zaključiti da predsjednik Skupštine za sada ima odgovorniji pristup prema novcu poreskih obveznika nego što

je to imala ranija predsjednica Skupštine Danijela Đurović, koje se istakla sa putnim troškovima i troškovima službene kartice, a posebno u periodu nakon raspuštanja Skupštine. Naime, za nešto više od mjesec dana, Đurović je tada ispostavila račune poreskim obveznicima za dnevnice, troškove avio karata, hotelskog smještaja i prevoza od skoro 10, 000 €. Istovremeno, ona je intenzivnije nego ranije koristila službenu karticu u svrhe reprezentacije, koji su za taj period iznosili nešto preko 4,000 €. Ostali su nepoznati troškovi korišćenja Vladinog aviona, a mediji su izvjestili i o značajnim troškovima smještaja u mjestu održavanja sjednica Skupštine, koji su iznosili oko 24.000 €.

2,693.83 €

iznosila je feburarska zarada predsjednika Skupštine

